

Za poglobitev dela

Od odločnice III. plenarne seje CK KPJ sta se demokratizacija in decentralizacija na področju šolstva znatno razvili in razmahnili. Res ni bilo treba posebej opozarjati na vse tiste pobjebe, ki so od takrat naše šolstvo v ekonomskem, materialnem, didaktičnem, organizacijskem in družbenem smislu pomaknili tako daleč naprej. Nič ne sme, kljub morebitnemu posebnemu nezadovoljstvu oziroma kljub težavam, ob katerih tu in tam zadevamo, zaradi vsaj ravnidne prečepa ureditve ureditve idealiziranih želja porabiti resnični napredek našega šolstva. Ob tem samo pomislimo na novo ustvarjene veje našega šolstva, ki so prvič v zgodovini gospodarsko zaoštrale države v kratkem obdobju tako bogato poglonele svoje mladice. To so: predšolske ustanove, vse vrste pošolskega izobraževanja, posebno pa še mreža naših vagnjskih, industrijskih in obrtnih šol, gimnazij in umetniškega šolstva. Z razvojem šolstva je raste in raste kader, ki ni vedno kos ogromnim nalogam na področju izobraževanja.

Tej priliki spomnimo še na naše strokovne interese. V preteklih letih so obrambo strokovnih interesov čisto imeli za nekakšno družbeno škodljivo zlo, za celovito. Čas je ta pojav že davno prerasel. Naša javnost je v glavnem zelo zainteresirana na vsakem dobrem prosvetnem kadru. Pojem »prosvetni delavec« je vedno pomenil človeka, ki je bil v šoli in izven nje na svojem mestu. Posledice omalovaževanja strokovnih interesov pa se danes še najbolj kažejo med nami samimi. Sami smo zapadli v neke vrste malomarnost in brezbriznost za svoje stroko. Celo pri svojih uspehih se ne znajdemo. Ni prav, da tako radi podcenjujemo svoje vzgojne, učne in javne uspehe in s tem skrivamo svoje stanovske interese. Samo nekaj primerov naj vam zadostuje. Od Praznika republike dalje je bilo odlikovanih, po-hvaljenih in nagradjenih večje število prosvetnih delavcev. Za Novo leto, za Prvi maj in ob drugih priložnostih so sveti za

šolstvo, organizacije in društva javno pohvalili in nagradili mnogo učiteljev in profesorjev. Se več je šolskih, društvenih in v vzgojnih uspehih, ki so bili doseženi pod skrbnim vodstvom prosvetnih delavcev. Toda o vsem tem zelo malo izve širša javnost, o vseh takih priznanjih pisemo predvsem v strokovnih in drugih listih, nasprotno pa vedno beremo in slišimo veliko slabega o delu prosvetnih delavcev. Toda, to je zelo značilno, niti na slabo in krivično ne odgovarjamo! Nič koliko je bilo takih enostransko obravnavanih in krivičnih primerov! Od sevnjske bombe pa do moravške knjižničarke so se vrstili neumestni in krivični napadi na razne prosvetne delavce, ki so povzročili nešteto skritih protestov, žal pa ne javnih in pravilno utemeljenih odgovorov. Žal se je tudi pri tem večkrat pokazalo: logo homini lupus.

Še mnogi pojavi kažejo, kako se sredi vrtilj, sredi novega življenja, sreči bohotne rasti za naše novo šolsko zgradbo ne moremo, ne upamo ali ne znamo poznati! Šolska reforma, ocenjevanja, predmetniki, družbeno upravljanje, vloga inšpektorjev, stalna mesta, primerna plačila, dolžina dopustov in razne izkušnje pri strokovnem in organizacijskem delu — torej vse to, kar v tem času globoko doživljamo, ostaja večinoma zaprto doma pa v konferenčnih sobah. In vendar vsa izgradnja naše demokratične politike in vsa današnja praksa terja, da moramo tudi naše strokovne probleme obravnavati v javnosti. O njih je treba pisati, o njih je treba na pravih mestih in o pravem času razpravljati. Če bomo pozabili na te svoje temeljne naloge, bomo nujno ostali. Zato je ena poglavitnih dolžnosti naših strokovnih društev, krajevnih, občinskih in okrajnih organizacij, da odkrivajo uspehe in pokažejo na pomembnost dela prosvetnih kadrov. Pri širokih ljudskih množicah morajo vzbuditi smisel za pomembnost dobrega strokovnega dela. Obenem pa morajo vzgledati tudi nove pobornike za vse vrste šolskega in izvenšolskega vzgojnega dela. Vodilni kadri v organizacijah prosvetnih delavcev bodo s tem opravili svojo najvažnejšo nalogo. J. Z.

Premestitve in organizacija pouka na seji načelnikov

24. maja so imeli načelniki okrajnih svetov za šolstvo, prosveto in kulturo v Ljubljani sestanek, na katerem so razpravljali med drugim o razpisu službenih mest, o šolski mreži po občinah in okrajih, o postopnem prehodu na osemletne šole v šol. letu 1957/58 in še o nekaterih drugih vprašanjih.

V razgovoru o prvem razpisu službenih mest, ki je v zaključni fazi, so načelniki poudarili, da je na splošno razpis prav ugoden odjeknil med prosvetnimi delavci, da pa je pokazal tudi nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba v bodoče odpraviti. Tako so prosili nepravilno višajo prošnje neposredno na okraje, čeprav so prosili za službena mesta, ki so jih razpisale občine; prošnji niso bile priložene službene ocene, zato so bile komisije pred težko nalogo, komu podeliti razpisana mesta, saj strokovnega dela prosilcev, posebnostih, ki prihajajo iz drugih okrajev, niso poznale; skoraj odveč je razpisati mesta, kjer za prosvetne delavce niso zagotovljena stanovanja itd. Okrajni načelniki so bili soglasni mišljenja, da je treba prošnjam za premestitve ugoditi, če je to mogoče, seveda pa le tistim, ki izpolnjujejo vse pogoje razpisa. Za najnujnejše primere, ki terjajo zamenjavo (matematični, angleški), naj Sekretariat Sveta za šolstvo LRS da jamstvo, da bo na izpraznjena mesta poslal nove učne moči. Sekretariat naj tudi čimprej izdela razdelilnik letošnjih absolutentov učiteljskih, da bodo okrajni vedeli, s koliko novinci lahko razpolagajo. To je nujno potrebno zaradi reševanja prošnji ob drugem razpisu, ki bo objavljen do 30. junija t. l.

Pri drugem razpisu službenih mest ostanejo pogojisti kot pri prvem razpisu, vendar so to ojašavo, da bo lahko vsak posameznik prošil za tri službena mesta.

Po obisku bolgarske in sovjetske delegacije prosvetnih delavcev je v dnevi od 23. do 26. maja obiskala Slovenijo tudi delegacija čehoslovaških prosvetnih delavcev. To je bila prva delegacija čehoslovaških prosvetnih delavcev pri nas po l. 1949, štela pa je 10 članov. Vodja delegacije je bil tov. Josef Drmola, podpredsednik oblastnega odbora Olomuc, njegov namestnik je bil František Zeman, šef oddelka v ministrstvu za kulturo in šolstvo, člani delegacije pa so bili: J. Pachyly, šef oddelka na poverjenstvu za kulturo in prosveto Slovaške, František Smitka, direktor šole, František Šperl, učitelj osemletke, Bratislava Hrouček, direktor osemletke, Milada Frankova, učiteljica enajstletne šole, Marta Kenesovaya, učiteljica osemletke, Pavel Karas, učitelj enajstletne šole, Karel Klima, direktor enajstletne šole.

Delegacija si je v Sloveniji ogledala najprej razne šole in ustanove v Ljubljani in njeni okolici. Ker so prav v teh dneh bila po vseh šolah praznovanja Dneva mladosti in ker so si gostje ogledali splošnoizobraževalne šole že v Srbiji in na Hrvaškem, so v Sloveniji obiskali predvsem strokovne šole. Prvi dan dopoldne so si ogledali industrijsko šolo Litostroji, popoldne pa Tehniško srednjo šolo — obe v Ljubljani. Izven programa pa so ta dan odšli skupino k Urhu, kjer so si ogledali v muzeji spremljeno cerkev, klet, v kateri so belogardistični zločinci mučili naše partizane in aktiviste, in spomenik žrtvam. Poleg tega spomenika iz NOB so si gostje naslednje dni ogledali še muzej NOB ter grobišče talcev v Begunjah in v Drugi. Vsi ti spomeniki so zapustili pri vseh izredno močan vtis, saj so prišli k nam le malo in slabo poučeni o naši narodnoosvobodilni borbi in o junakiškem odporu vsega našega ljudstva med okupacijo.

Obisk čehoslovaške delegacije prosvetnih delavcev Sloveniji

Drugi dan obiska je bil izpolnjen z ogledom muzeja NOB, nato smo obiskali Zavod za gluhoblinje v Ljubljani, Slovenski šolski muzej in Pedagoški center. Poleg tega je delegacija pripravila sprejem okrajni ljudski odbor Ljubljana, zvečer pa sekretar sveta za šolstvo tov. Ludvik Gabrovšek. Na sprejmu jim je tolažil naša priznanja in uspehi šolstva v ČSR. Kakor je to že navada, pa so se zvečer izmenjali napitice, v katerih so bile izrečene dobre želje za nadaljnje sodelovanje in priateljstvo med našimi in čehoslovaškimi prosvetnimi delavci ter narodi.

Najbolj pisan je bil tretji dan obiska, ko je bila delegacija gost občine Kamnik, kamor je prišla po ogledu Višje gospodinske šole v Grobljah. V Kamniku so delegacijo sprejeli na Trgu maršala Tita predstavniki oblasti, družbenih organizacij in mladine, nakar je obiskala Dom šolske mladine in prisostvovala tudi otvoritvi zdravstvene razstave, opoldne pa ji je (Nadaljevanje na 2. strani)

Kako je s štipendiranjem v Sloveniji

Kdo so dajalci štipendij? Kolikšno je povprečje štipendije? Koliko je štipendistov?

Ker bosta kmalu minuli dve leti, odkar je v veljavi Temeljni zakon o štipendijah, smo gornja vprašanja zastavili tajniku štipendijske komisije pri Svetu za kulturo in prosveto. Pri tem smo izvedeli, da povsem točnega stanja nihče ne more podati, ker vrsta podjetij, dajalcev štipendij, ne pošilja pogodb v registracijo okrajni štipendijski komisiji. Ta pomanjkljivost evidencne službe se verjetno ne bo popravila vse do tede, dokler ne bo določena tudi neka denarna globa za tiste, ki ne izpolnjujejo zakonskih določil oz. dokler pristojni organ ne bo odločil, da se štipendije v nobenem primeru ne izplačujejo neposredno štipendistom, ampak vedno le preko šolske uprave. Z gornjo omejitvijo je stanje v začetku leta 1957 naslednje:

Štipendije gospodarskih organizacij. Po nepopolnih podatkih podeljujejo gospodarske organizacije 1520 štipendij, od teh 44% za slušatelje visokih in višjih šol. Povprečna višina štipendije znaša: na visokih in višjih šolah 5.290.—, na srednjih 4560.— din. Skupni letni znesek za te štipendije znaša 88.872.228.— din. Štipendije družbenih organizacij. Določbe temeljnega zakona o štipendijah ne veljajo za štipendije, ki jih dajejo družbene organizacije. Zaradi tega le izjemno sklepajo pogodbe o štipendijah. Razen tega podeljujejo družbene organizacije tudi štipendije učencem in dijakom obveznih šol. Po podatkih prejema štipendije 96 štipendistov, od tega jih je 30% na visokih in višjih šolah. Povprečna štipendija na visokih, višjih in srednjih šolah je 4700.— din. Skupni letni znesek vseh štipendij je 5.424.240.— din. Verjetno je število štipendij družbenih organizacij precej višje. Republiški upravni organi, občinski in okrajni ljudski odbori, gospodarske in družbene organizacije v LR Sloveniji podeljujejo torej 5280 štipendij v skupnem letnem znesku 265.090.908.— din. Na višjih in visokih šolah odpade na 2422 štipendistov (to je 45,5% od celotnega števila) 54,7% od skupnega zneska štipendij. Povprečna štipendija za te šole znaša 5.000.— din. Na srednjih šolah v LRS odpade na 2859 štipendistov (to je 55,5% od skupnega števila štipendistov) 45,3% skupnega zneska štipendij. Povprečna štipendija na srednjih šolah znaša le 3.475.— din. Sorazmerno nizko povprečje štipendij na srednjih šolah je v zvezi z Odlokom o višini štipendij, ki ga je izdal Zvezni izvršni svet, po katerem sme štipendija osebe, za katere se izplačuje otroški dodatek, znašati največ toliko, kolikor znaša razlika med najvišjim zneskom ustreznih štipendij (ki je določena za visoke šole z najvišjim zneskom 6000.— za srednje pa s 5000) in zneskom otroškega dodatka, ki se zanjo izplačuje.

Komisija za štipendije in kontrolo šolanja. Nekatera društva učiteljev in profesorjev pa tudi mnogi posamezni naročniki še vedno niso poravnali naročnine za »Prosvetnega delavca« za leti 1955 in 1956 in tudi za prvo polletje 1957 je komaj polovica naročnikov izpolnila svojo obveznost. Zato bo začela uprava PD po 1. juniju izterjevati zaostalo naročnino. Da bi ji prihranili stroške in olajšali delo, prosimo vse blaginjake društev in posamezne naročnike, da ji takoj nakažejo zaostalo naročnino. Društveni blaginjaki naj hrkati z naročnino pošljejo tudi sezname naročnikov, iz katerih bo razvidno, za katere mesece je vsak posameznik poravnal naročnino. Naročnike tudi prosimo, da nam lista ne vračajo. Uprava »PROSVETNEGA DELAVCA«

Na splošno se štipendije podeljujejo na razpis, so pa tudi pogosto izjeme zaradi izrednih prilik, v katerih živijo prosilci, posebej če so otroci padlih borcev. Občinski ljudski odbori, gospodarske organizacije, pa tudi v posameznih primerih okrajni LO so podelili določeno število štipendij izven razpisa, če pa razpisu niso bila izčrpana denarna sredstva. Komisije za štipendije se razen redkih izjem razpisajo po Odloku o višini štipendij. Višina OLO pa meni, da štipendija ne zagotavlja eksistenčnega minimuma. Večini študentov je štipendija edini dohodek. Najhuje pri tem je to, da si štipendisti pritrjavajo pri hrani, da pristidejo nekaj za kritje raznih kulturnih in drugih potreb, ali pa iščejo razne zaslužke, študij pa zanemarjajo.

Pripombe k prednačrtu Zakona o javnih uslužbencih

Na svoji razširjeni seji dne 25. aprila 1957 je republiški odbor Zdrženja učiteljev in profesorjev Slovenije razpravljal o prednačrtu ZAKONA O JAVNIH USLUŽBENCIH. Sprejel je vrsto več ali manj bistvenih pripomb, ki smo jih poslali Centralnemu odboru našega Zdrženja v Beogradu dne 29. IV. 1957. Centralni odbor našega Zdrženja je na svoji seji dne 6. maja 1957 pregledal pripombe, ki jih je dobil iz vseh republik. Republiški odbor Zdrženja v Sloveniji je prejel od svojih društev, okr. odborov oz. skupin 59 dopisov s predlogi oz. pripombami za prednačrt. (Dobili smo dopise od posameznih okrajev: Celje — okr. odbor in 4 dopise, Gorica — okr. odbor in 4 dopise, Kočevje — 2 dopisa, Koper — okr. odbor in 4 dopise, Kranj — okr. odbor in 1 dopis, Ljubljana — okr. odbor in 8 dopisov, Maribor — okr. odbor in 15 dopisov, Mur. Sobota — okr. odbor in 7 dopisov, Novo mesto — 2 dopisa, Ptuj — okr. odbor in 1 dopis, Trbovlje — okr. odbor in 3 dopise. Poleg tega je še nekaj pripomb v zapisnikih sedmih društevni odborov. Centralni odbor Zdrženja učiteljev in profesorjev Jugoslavije je imel za potrebno, da da v tisk obvestilo, ki naj seznanja prosvetne delavce in širšo javnost o najvažnejših pomanjkljivostih prednačrta, ki zadevajo prosvetne delavce. (Razumljivo je, da je te in tudi ostale pripombe poslal odločujočim farumom).

Za republiški odbor: Oskar Peče l. r. — tajnik RO

Na skupni seji predsedstva centralnega odbora Zdrženja učiteljev, predmetnih učiteljev in profesorjev in centralnega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev strokovnih šol Jugoslavije, ki je bila 6. maja 1957, je bil pregledan prednačrt ZAKONA O JAVNIH USLUŽBENCIH. Razgovori glede prednačrta so upoštevali pripombe, ki so jih poslali občinski, okrajni in republiški odbori naših Zdrženj. Soglasno so bili nam sprejeti sledeči sklepi: 1. Prednačrt Zakona o javnih uslužbencih pomeni velik napredek v določevanju in utrjevanju statusa učiteljev, predmetnih učiteljev in profesorjev na osnovnih, srednjih in strokovnih šolah. 2. Prednačrt Zakona pa ima tudi pomanjkljivosti, ki po mnenju našega članstva slabijo položaj učiteljev, predmetnih učiteljev in profesorjev na osnovnih, srednjih in strokovnih šolah. a) Členi, ki obravnavajo dopust prosvetnih delavcev, ki delajo aktivno v razredu, jemljejo prosvetnim delavcem njihove dosedanje pravice. Letni dopust mora za vse, ki delajo v razredu, trajati toliko časa kot do sedaj, to je za profesorje in predmetne učitelje od 1. julija do 23. avgusta in za učitelje od 1. julija do 30. avgusta. Članstvo obeh Zdrženj se strinja s prakso, da lahko okrajne pokliče učitelje, predmetne učitelje in profesorje na razne tečaje zaradi strokovnega izpopolnjevanja. Članstvo pa se ne strinja s tem, da lahko upravni organ prosvetnega delavca v času dopusta pokliče »za opravljanje poslov, ki so v zvezi s poukom in vzgojo izvenšolskega dela in življenja otrok«. To delo naj opravi posebna organizacija. Prosvetni delavec pa se naj v to delo vključuje le prostovoljno. Osebuji, ki dela sicer v šolah, a ne poučuje v razredu, pripada dopust kot vsem ostalim javnim uslužbencem. b) Razdelitev nazivov in plačilne razrede ne ustreza uslužbencem s srednjo strokovno izobrazbo. Menimo, da v takem plačilnem sistemu ne bi smela biti taka razlika med uslužbenci s srednjo in visoko izobrazbo. Mišljenje našega članstva je, da je treba začetni plačilni razred pri vseh javnih uslužbencih s srednjo strokovno izobrazbo pomakniti za en razred višje. Razlika med učitelji in ostalimi javni uslužbenci v začetnem plačilnem razredu pa naj bo taka, kot je bila do sedaj in kakor je predvideno v tem prednačrtu. Prav tako menimo, da ne bi bila razlika med učitelji, predmetnimi učitelji in profesorji v končnih plačilnih razredih večja od enega plačilnega razreda. c) Naše članstvo misli, da je člen 252. prednačrta neumesten. Ta člen govori o tem, da lahko zvezni izvršni svet predpiše posebne izpite za napredovanje v nekatere plačilne razrede. Takih pogojev namreč prednačrt ne zahteva od nobene druge stroke.

Iz uprave »Prosvetnega delavca«

Nekatera društva učiteljev in profesorjev pa tudi mnogi posamezni naročniki še vedno niso poravnali naročnine za »Prosvetnega delavca« za leti 1955 in 1956 in tudi za prvo polletje 1957 je komaj polovica naročnikov izpolnila svojo obveznost. Zato bo začela uprava PD po 1. juniju izterjevati zaostalo naročnino. Da bi ji prihranili stroške in olajšali delo, prosimo vse blaginjake društev in posamezne naročnike, da ji takoj nakažejo zaostalo naročnino. Društveni blaginjaki naj hrkati z naročnino pošljejo tudi sezname naročnikov, iz katerih bo razvidno, za katere mesece je vsak posameznik poravnal naročnino. Naročnike tudi prosimo, da nam lista ne vračajo. Uprava »PROSVETNEGA DELAVCA«

Starejši vzgojiteljski rod je imel več možnosti, da se je v življenju usposobil poleg svojega poklica ne za kakšno drugo specialno delo. Danes, ko teče življenje mnogo bolj hitro in je mnogo bolj pisano, tudi tisti iz mladega rodu vzgojiteljev, ki imajo smisel in voljo za družbeno, društveno, gospodarsko, prosvetno, izobraževalno ali umetniško delo, nimajo za to vedno dovolj priložnosti, ne družbene podpore in ne pomoči svojih bolj izkušenih tovaršev. Ne moremo trditi, da opravljajo prosvetni delavci danes manj izvenšolskega dela kot se ga nekdo. Nasprotno, mnogo več! Celo mnogo bolj zahtevno! Vendar lahko trdimo, da to delo do danes v splošnem še ni tako kvalitativno in ne dosega takih uspehov, kakršne so včasih prosvetni delavci želi na gospodarskem, zadržnem ali kulturno-umetniškem področju. Za prevelika razdrobljenost nekaterih prosvetnih delavcev pri izvenšolskem delu postaja že naravnost škodljiva.

Se vedno velja staro pravilo, naj prosvetni delavec opravlja, če ima za to pravo nagajenje, le eno delo ali kvečjemu dve, če hoče doseči uspeh, ki bo družbi resnično v korist. Neodgovorno in škodljivo je, če tolačimo svojo dolžnost do družbe tako, da si izbiramo funkcije, hodimo s sestanka na sestanek, s seje na sejo, v vaje na vajo. Žal se tudi tako del naših kadrov še vedno izgublja v drobnarijah. Naše strokovno delo je tudi v političnem smislu naše poglavitno delo. Velika politična naloga pa je v tem, da moramo znati pritegniti k družbenemu delu ves svoj kolektiv. Družbeno delo moramo brez ljubosumnosti porazdeliti in vzgajati mlade kadre za tiste družbene naloge, za katere imajo smisel in veselje.

Več mirnega, več študijskega dela mora biti vodilo, ki se je dobro uveljavilo pri vseh strokah. Uspehi na učnem in vzgojnem področju kažejo, da se je naše strokovno delo (v ožjem smislu) že znatno poglobilo. Novi prosvetni kadri prihajajo na šole že temeljito pripravljeno. Toda naj ne bo odveč, če se ob

Državni sekretariat za pravno-ustavno upravo LRS in Javno tožilstvo LRS štipendirata 34 slušateljev pravne fakultete. Univerza v Ljubljani daje 28 štipendij za specializacijo oziroma pripravo doktorata. Štipendije okrajnih in občinskih ljudskih odborov. Okrajni in občinski ljudski odbori imajo 3361 štipendistov, od tega jih je 44% na visokih in višjih šolah. Največ štipendij podeljujejo okrajni: Maribor (604), Celje (450), Kranj (444) in Gorica (304), najmanj pa Kočevje (161). Proračunska sredstva za štipendije pri vseh okrajnih in občinskih ljudskih odborih znašajo 151.061.040.— din. Povprečna višina štipendije znaša: na visokih in višjih šolah 4.820.— din, na srednjih šolah 2.910.—.

Proračunska sredstva Sveta za kulturo in prosveto znašajo 16.000.000.— din.

Proračunska sredstva za štipendije pri vseh okrajnih in občinskih ljudskih odborih znašajo 151.061.040.— din. Povprečna višina štipendije znaša: na visokih in višjih šolah 4.820.— din, na srednjih šolah 2.910.—.

Proračunska sredstva Sveta za kulturo in prosveto znašajo 16.000.000.— din.

Proračunska sredstva za štipendije pri vseh okrajnih in občinskih ljudskih odborih znašajo 151.061.040.— din. Povprečna višina štipendije znaša: na visokih in višjih šolah 4.820.— din, na srednjih šolah 2.910.—.

Proračunska sredstva Sveta za kulturo in prosveto znašajo 16.000.000.— din.

Proračunska sredstva za štipendije pri vseh okrajnih in občinskih ljudskih odborih znašajo 151.061.040.— din. Povprečna višina štipendije znaša: na visokih in višjih šolah 4.820.— din, na srednjih šolah 2.910.—.

Kongres poljskega učiteljstva

Izlet na Štajersko slalom lepot in zanimivosti

Od 2. do 5. maja je imela Zveza poljskega učiteljstva svoj delovni kongres. Po letu 1949 je bil naš centralni odbor na njihov kongres prvič zopet povabljen. Po sklepu predsedstva centralnega odbora učiteljev in profesorjev sta se kot delegata udeležila tega kongresa Mita Nikolič in Henrik Zdešar. Kongres je bil v Varšavi.

Naša delegacija je prispela v Varšavo že 29. aprila. Na kolodvoru naju je pričakoval Stanislav Mach, sekretar ZUP (Zveza poljskega učiteljstva) in odbornik Marian Rataj. Poskrbela sta, da sva dobila zelo lepi sobi v hotelu MDM, kjer sva ostala vse do odhoda iz Varšave.

Kmalu sva spoznala, da je organizacija, ki združuje vse prosvetne delavce od otroških vrtničar do univerzitetnih profesorjev, številčno in ekonomsko zelo močna. Število članstva se suče okoli 250.000. Svoje upravne in ostale prostore ima v šestnadstropni zgradbi ob Višni. Poleg teh prostorov ima še stavbe, kjer je poskrbljeno za prenočevanje prosvetnih delavcev, in ostale prostore za zelo njihovo razširjeno dejavnost.

Ze 29. aprila sva si v spremstvu predstavnika poljskega učiteljstva ogledala del Varšave. S posebnim ponosom so nama pokazali stari del Varšave, ki je bil v zadnji vojni popolnoma porušen (danes je obnovljen v istem slogu in popolnoma tako, kot je bil prej). Za ta del Varšave so mi leta 1958, ko sem bil v Varšavi, Poljaki pripovedovali, da ga bodo pustili kot spomenik fašističnega barbarstva. V popolnoma porušenem židovskem delu Varšave so ruševine pospravljene in zidajo nove stanovanjske bloke. Se vedno je Varšava polna razvalin iz zadnje vojne, toda s pomočjo vsega prebivalstva Poljske jo obnavljajo. Vsi Poljaki plačujejo pod geslom »Poljski narod gradi svojo prestolnico« od 1 do 2 % svojih dohodkov. Ta dan in naslednje dni so pričele prihajati na kongres tudi druge delegacije in predstavniki iz drugih držav. Kongresu so prisostvovali poleg naju še: dr. Jean Piaget (UNESCO), Lukács Sandor (Madžarska), Luigi Volpicelli z ženo (Italija), Alfred Wilke (Vzh. Nemčija), Beatrice King (Anglija), Hatinguals I. (Francija).

30. aprila zvečer smo prisostvovali akademiji v čast 1. maja, ki jo je priredila Poljska zedinjena partija delavcev. Na akademiji je bil navzoč ves centralni odbor partije z gosti iz različnih držav. Naslednji dan je bila na glavni ulici Varšave povorka v čast 1. maja. Povorka je bila po letu 1948 prvič odsev resnične spontanosti in navdušenosti ljudstva. Pozdravljanja predstavnikov poljskega naroda, posebno Gomulke, ni bilo ne konca ne kraja. Mnogi so se ure in ure valile neorganizirano mimo tribune in izražale na različne načine svoje navdušenje in proslavljale 1. maj. Popoldne je ZNP organiziral za inozemske delegate izlet v Chopinov rojstni kraj. Težke vode, kakih 40 km od Varšave. S seboj smo imeli odličnega pianista, ki je v rojstni hiši Chopina igral na njegovem klavirju nekaj Chopinovih skladb. Okolje, kjer je nastajala Chopinova glasba, in vse vzdušje je pripomoglo, da smo globoko doživeli tega velikega poljskega skladatelja.

Kongres je 2. maja odprl podpredsednik Stanislav Kwiatkowski. Omenil je, da poteka kongres v času, ko je treba popraviti napake preteklosti. Kongresu je prisostvovalo preko 700 delegatov iz vse Poljske. Na kongresu je bil navzoč prvi in zadnji dan tudi minister prosvete Wladislaw Bienkowski, prvi dan pa tudi maršal sejma C. Wycech. Otvoritvenemu govoru so sledili referatni predstavniki ZNP dr. Teofila Wojńskega. Tema njegovega govora je bila: »Situacija v našem šolstvu in perspektive razvoja«. Temu referatu so sledili še sledeči: F. Piaget: Treba je znati vsaj eno jezikovno slovo. Tadeusz Kotarbinski »O problematiki etike in morale«, prof. dr. Bogdan Suchodolski: »Trenutna situacija vzgoje in razvoj socialistične pedagoške misli« in rektor medicinske akademije prof. dr. Marcin Kaepczak: »Šolska higiena«.

Drugi in tretji dan kongresa so delegati razdelili na 12 komisij, ki so razpravljale na podlagi poročil in gradiva, ki so ga delegati prejeli predhodno o sledečih vprašanjih: Vzgojni cilji — Organizacija šolstva — Priprava učiteljskih kadrov in njihovo izpopolnjevanje — Šolska administracija — Telesna in zdravstvena vzgoja — Pedagoška znanost — Ekonomska vprašanja šolstva — Strokovno šolstvo — Program in metode učenja — Prosveta oraslih — Specialno šolstvo — Predšolska vzgoja.

Iz poročil in tematike, ki so jo komisije obravnavale, se vidi, da so problemi podobni našim. Zelo pereče je vprašanje šolske reforme, ki so jo komisije šele načele. Vtis imam da so Poljaki načeli naketara vprašanja, ki smo jih mi začeli reševati že pred tremi leti. Čas in prostor mi ne dopuščata, da bi na drobneje razpravljali in poročal o zaključkih, ki so jih komisije sprejele. Sam sem bil navzoč samo pri komisiji, ki je obravnavala temo: »Priprava učiteljskih kadrov in njihovo izpopolnjevanje«. Uvodni referat je imel načelnik oddelka za pripravo učiteljev v ministrstvu za prosveto dr. Wojciechowski. Mogoče bi bilo zanimivo, da bi prav to vprašanje obravnaval v posebnem članku.

Zadnji dan kongresa so komisije poročale na plenarnem sestanku delegatov. Zahteve komisij so bile v zaključkih zelo velike. Zaključno besedo je imel minister prosvete, ki je med drugim rekel sledeče: »Naše šolstvo je v strašni situaciji. Situacija in atmosfera se je po oktobru lanskega leta spremenila. Več let je učitelj govoril drugače, kot je mislil in kar se je dogajalo. Moralo in ugled učiteljstva je treba dvigniti. Učitelj naj uči, kar veruje in kar bo veroval tudi učence. Zahteve po reformi in podaljšanju šolske obveznosti je treba prilagoditi možnostim, ki jih imamo. Najprej moramo utrditi sedemletno šolanje. Danes bi lahko povečali šolsko obveznost za eno leto. Treba je zboljšati gimnazijo in pedagoške liceje.«

Nadalje je ugotovil, da zahteva komisij niso skromne. Rekel je, da je posebno važno, da se je mnogo spremenilo in da je zavel drug veter po Poljski. »Zahtevate druge učbenike! To ni tako lahko. Dajte nam dober učbenik in za vsako ceno. Posebni popravki so potrebni pri humanističnih predmetih, kar pa ni tako lahko. Učiteljstvo se mora zavdati; da ministarstvo ne more

opraviti vsega dela. Pomagajo naj učitelji. Vsaka šola mora postati eksperimentalna. Učitelj naj sam misli. Ni važen program, ampak individualno delo pri izdelavi posameznih enot programa.«

Ko je govoril o dveh izmenah v šoli, je dejal, da je to nevezdržno in da je to tako, kot bi dve družini spali v istem domu v dveh izmenah.

»Po vsej sili smo v preteklih letih dosegli trikratno produkcijo v proizvodnji. Toda za to naroda nismo pripravili. Ker ga nismo vzgajali razsipa in premalo delu. Treba je vzgojiti človeka, ki razume proces dela in ga dviga. Šola nepolitičnega človeka ne more vzgojiti. Brez idejnosti šole ni. Treba je narodu privzgojiti disciplino in spoštovanje zakonov. Učitelj naj bo prvi v vasi. Gašen, sem ker učitelji ne reagirajo najbolj na svoje materialne, ampak bolj na šolske probleme. Zadovoljen sem, da je človek zopet prevzel iniciativno.«

Končal je z besedami: »Učiteljstvo štejemo za armado v boju za socializem. Kot vojskovođa te armade vas pošiljam v boj, a municije vam ne morem dati — ne morem vam dati skoraj nič. A kljub temu vas pošiljam v boj in pravim vam, da zmagate. Biti učitelj je umetnost in učitelj se mora roditi.«

Po kongresu nas je ZNP povabila, da si ogledamo Krakov, kjer nam je priredil sprejem rektor krakovske univerze. Od tod smo se odpeljali na ogled nemškega koncentracijskega taborišča Oswiecim. To taborišče, kjer so nemški fašisti usmrtili več kot štiri milijone ljudi dvajsetih narodnosti, je danes spremenjeno v muzej. Ogled tega taborišča mora pretrpeti vsakega obiskovalca, ki lahko vidi, kaj je storil fašizem v svoji pojdivnosti.

V Varšavi smo si ogledali »Našo knjigarno«, to je poljsko mladinsko založbo, ki izdaja mladinske knjige v nakladi od 30 do 120 tisoč izvodov. Do sedaj je izdala preko 3200 raznih knjig v 82 milijonih izvodov. Nadalje smo si ogledali centralo za razdeljevanje in proizvodnjo filmov za šole, ki ima na žalost samo en jugoslovanski film v svoji kartoteki. Ogledali smo si tudi pedagoško šolo za vzgojo praktičnega pouka; na Poljskem so širili. Preveč bi zavzelo prostora, ko bi hotel opisati prav vse, kar smo v teh dneh doživeli v hratski Poljski.

Poljski tovariši so naju zažrali na Poljskem do 11. maja. Ves čas obiska sva bila povsod najlepše sprejeta, tako da sva se večkrat vprašala, kako bomo vsi to gostoljubnost in pozornost ter prijateljsko povrnili pilski delgaciji, ki nas bo obiskala letos v septembru.

Podobno trpljenje v preteklosti, podobni boji za svobodo, isti šolski problemi so nas tako zbližali, da bo v obojestransko korist, če se bodo ti stiki še poglobljali. Mogoče bo k temu pripomogla tudi izmenjava 40 tovarišev učiteljev, ki bodo obiskali Poljsko, njihovi pa Jugoslavijo.

S Poljske sva odhajala z iskreno željo, da bi njihov delovni kongres, ki je bil v teh dneh, rodil mnogo uspehov, poljskemu narodu in učiteljstvu pa sva želela mnogo sreče na poti v socializem po toliko hudih preizkušnjah, ki so jih doživeli.

Z. H.

Ob problemu denarja se začne in neha prenekatere debata, tudi med prosvetarji. Precej boleča točka je na primer tudi »sindikalna« članarina. »Le kaj imamo od tega društva? Vsak mesec plačujemo po 150 din in več, na koncu leta pa ne več kam so šli vsi ti denarji. Pred dobrim letom smo imeli naročena vsaj dva časopisa in radio, sedaj pa so miže v konferenčni sobi prazne. Le nekaj redovalnic, na pol osmukan kolektor in dopisno knjigo še najdes gori.«

Tak pogled »od spodaj« bi brez dvoma potreboval neko pojasnila, čeprav je morda malo enostranski, neinformiran in v bistvu pasivističen. Vendar pa se »nismo danes zato zbrali, da bi razmotrivali o tem mučnem vprašanju. Nesprotno, želim bi povedati nekaj besed o izvedbi nenavadno bogatega izleta, ki ga je organiziralo Društvo učiteljev in profesorjev strokovnih šol v Ljubljani in ga seveda tudi finansiralo iz tistih članskih prispevkov, »ki izginejo neznanu kam.«

Prosvetnemu delavcu je običajno že tako usojeno, da lahko le gleda brzeti po cesti luksuzne avtomobile, da spoznava lepote tega sveta samo z zemljevida, enkrat na leto gre na klasični majski izlet, toda zanj samega je to vse prej kot izlet. Vrme se s prazno denarnico, prepoten kot ladijski kurjač, siten kot upokojena poštarica, truden kot žagar in mora biti samo vesel, da mu ni kdo od otrok pozabil plašča v vlačku, ali razbil šipo, ali pa sploh padel iz vagona. Tako vrsto učiteljevega »turizma« bi Dante brez dvoma opisal v poglavju Purgatorio.

Kolikšno ugodje, »koliko radosti« občuti lorej naš učitelj ali profesor, če mu nekdo omogoči pravi izlet, kjer v enem dnevu doživi vrhan koš lepote in zanimivega.

Pri tem pa mu ni treba prav na nič misliti. Vse je lepo pripravljeno, vse teče mirno in neslišno kot švicarska ura. Z drugimi vred se samo spusti po klancu doživljati, po razgibanj poti, kjer se družijo koristna s prijetnim v nepozabno harmonično celoto.

Bilo nas je preko dve sto, v nedeljo zjutraj, 19. maja. Zivopisani SAP-ovi avtobus so nas brž potegnili iz ljubljanske megle v zapeljivo lepo dolino, ki se vije od Stahovice proti 902 metra visokemu prelazu na Černilu. Sprejele so nas jablane v polnem belezmetu, in s starih pobočij so bučali v dolino razpenjeni gorski studenci. Pozdravila nas je prava gorska pomlad. Morda zvenijo to vse skupaj kot neobjeljena domača naloga nedozorele četrtošolke, toda za nas, ki smo vse dni med sive zidove zavzeli, je bil že ta začetek izlela razkošno doživetje.

V Gornjem gradu smo napravili prvo postajo. Prof. Pavle Urbanek nam je razgledni razgledane strani iz nemirne zgodovine tega nekdanj tako pomembnega kraja in kjer mnogi spomeniki nemo, pa vendar zgornje pričajo v vzponih in padcih gornjegrajskega samostana.

Okoli desetih smo izstopili v Soštanju, kjer je bila na programu obvezna poučna kuriozita: tamkajšnja termoelektrarna. Ogled take stvari je že treba videti v izlet, da pač diši po ekskurziji in po družbeno resnem. Tako je vsaj marsikdo med nami mislil; »Je že tako, da živimo v dobi, kjer mora biti na vsakem kolektorju visok dimnik in daljnovod.«

Namesto pusie in odbijajoče slavlje pa smo zagledali moderno veliko poslopje, 50 metrov

visok hladilni stolp in objel nas je občutek veličanstvenosti ob tem razsežnem simbolu sododne tehnike in naše ustvarjalnosti. Človek postane nehoten ponosen, čeprav nima pri tem niti najmanjših zaslug; to je eden naših velikih gospodarskih stebrov, to je srce, ki bo napajalo v električno krevtjo naše obrate.

Šoštanjska kalorična centrala je bila tudi to nedeljo v obzaru, vendar smo videli le tri ljudi; vse je mehantizirano. Iz jaska teče premog po traku v lovarno, se osuši, zdrobi, po drugem traku ga dvignejo v višino in od tam konča svojo pot v kotlih. Pregreta para na 500° in s 100 atmosferami pritiska poganja turbine, ki proizvajajo toliko potrebno elektriko. Devet milijard je veljal ta gigant, pravijo, amortiziral se bo že v treh letih. Treba je le videti to nerazumljivo število raznih koles, cevi, izolacij, ur. Ta simfonija železa navda človeka z resničnim spoštovanjem. To ni romantična domoljubna lovarnica, ki krasi stranji v čitanki prvoločca, to je visoka pesem industrializacije.

Nekaj podobnega smo doživeli v Velenju. Ob roku mesteca se naletiš na nekaj starih rudarskih hiš, v središču pa raste novo Velenje z modernimi bloki, prikupnimi posamičnimi hišicami, majnodobnej-

šim stadionom, flakovanimi ulicami, nasmejani, presenetljivo čedno napravljenimi ljudmi, skratka s hitrimi rudarji, ki danes nakopljejo milijon in pol ton premoga in ga bodo čez nekaj let že tri milijone na leto. Trdo dela takle rudar v jami, toda poštno zasluži in hoče tudi dostojno zavzeti. Po 40 jurjev menda prinesejo nekateri ob mesecu, ampak potem se lepo napravi, kupi kolo, radio ali celo Moped. Čez nekaj let bo Velenje šlo 35.000 ljudi in bo to naše najmodernejše in gospodarsko najtrdnje mesto na Štajerskem.

Pri vseh teh »gospodarskih« užitkih pa tudi kulturne želje nismo trpeli. Pred Kajuhovo rojstno hišo v Soštanju nam je profesor Irma Mariničeva toplu podola podobno našega pesnika—revolucionarja. Nekateri so pozneje zavili še k njegovi materi. »Vi si sploh ne morete misliti, kako zlat fant je bil moj Karli. Kolikokrat se je vrnil z vlakom iz celjske gimnazije in ni vzel nič žlice v roke, dokler je čutil, da sem žalostna in potra. Bil je tako pozoren. Vsako spremembo razpoloženja je opazil.«

Ob povratku domov smo se ustavili tudi v slovenskih Pomurjih, Sentpetru pri Zalcu. Pošeno priznam, da sem o tem kraju le toliko vedel, da »nekač« kopali. Ko pa človek

sluši gov. prof. Klemenca govoriti o bogastvu najdenih starin in potem še sam vidi toliko množico čudovitih skulptur, reliefov in vsakovrstnih fragmentov iz zlate dobe keltškega selišča, bi mu od presečenega kmalu zaprlo sapo. Saj je skoraj neverjetno, da se je moglo na nekaj kvadratnih metrih izkopati toliko dragocenosti, in ki upravičeno vzbujajo pozornost evropske in svetovne arheologije. In vsa ta bogatija mora zaenkrat še počivati tesno nagatena v leseni lopi kot kakke srajce v vojaškem magacinu. To so drugilji, zaviti v košček časopisnega papirja.

Naš izlet na Štajersko je bil najlepši in brez dvoma najboljši, kar sem jih doživel. Ne verjamem, da bi sploh kdaj še mogel v enem dnevu videti toliko lepote in zanimivega. Če pa še zraven priznam, da je bil brezhibno organiziran in izpeljan, moram izreči vse priznanje tovarišem prof. Brzu, Sešku in ostalim, ki so opravili to zahtevno delo s tolikšno skrbjo. Izlet je običajno le zakomita prilžnost, da se ga navižviš in razvižiš, vsaj mnogo »sindikalnih« izletov tako potече. Naš izlet pa je bil pravi slalom redkih lepot in presenetljivih zanimivosti. Vse čestitke organizatorjem!

Mirko Hrovat

STARI IN MLADI NA PRAZNIK POMLADI

Ali ste bili že kdaj v Pirešici in Galiciji pri Zalcu, spomlad, ko jabolne cveto?

Kakšni dve uri hoda v smeri proti Dobrni hodite skozi prijazna naselja, mimo slikovitih gričkov in senčnih gozdičkov, nekaj časa po široki cesti, nato po pešpoti. Razveseljuje vas pičije petje, omajna vas vonj rožnatega cvetja, pospremi vas tu in tam radoveden pogled ženske, starca ali bosopetega otročaja, češ, kam ste kaj namenjeni in po kakšnih opravkih. Idilično okolje vas navdaja s mirom nečesa, kar se umli-

menič. Spominjam se, kako je bil vesel pred kakšnimi tremi leti, ko smo ga obiskali s šolsko mladino. Zapela mu je nekaj pesmi; pred hišico, v kateri uživa jesen svojega življenja.

Letos pa nas je k njemu pripeljal Zeleni Jurij...

Naloga, ki smo si jo zadali na seji Društva prijateljev mladine in v soglasju z ravnateljstvom nižje gimnazije v Zalcu, nam je nad vse uspeša.

Pripravili smo za našega častljivega prijatelja skromno darilce, za Jurija pa lep zelen klobuk in plašč.

Tov. Klemenčič v naši sredini

ka sedanjosti in kar bo tok časa zdaj zdaj odrinil v preteklost. Globoko vdihavate sveži pomladni zrak, nasiten z opojnimi vonjavami, srce se vam širi in zavede se, kako dragocene so te minute sprostitve za vas, ki preživljate dolge dneve med štirimi stenami. Hrbet, navzven da se sklanja nad zvezi, se vzravna, pogled veselo odplava v daljavo, kjer se ustavi na zelenju gostih vej ali širokega pašnika. Pomladno sonce vam pregreje kosti, sapica pa vam mimogrede osuši potno čelo, da vam prijetna toplota ne postane odveč.

V taki sredini je učakal 95 let starosti slovenski učitelj in šolski upravitelj tovariš Jože Kle-

Med njimi je tudi žena, Rubinja po rodu. Ko smo si ogledali lepo urejeni dom in se po okrepčilu v obednici hoteli poslovliti, je ruska žena tako vroče proslila vsaj še eno pesem, da ji pevovodja ni mogel odreči. »Tisto, Oj sinko, oj sinko, o domovina!« je proslila. Hotela mu je poljubiti roko, on pa jo je krepko objel kakor sin svojo mamicco. Otroci so še dolgo mshali in se ozirali...

Tudi Gromlje je ostalo za nami. Vrnili smo se v trg, v vsakdanjost. Ostal pa nam je občutek, da smo prav storili s svojim Zelenim Jurjem, ki je svojito lepo združil stara in mlada srca na Dan pomladi, mladi cvetoče narave, a slovensko pesmijo na ustih. M. R.

dalce in oder primerno obnovljen. Ne spominjam pa se, ali so obnovljeni vsi sedeži. Nasproti vhodu na Akropolis je gola skalnata vzpetina Areopas. Aresov grič, prizorišče Aischilove tragedije »Evmenide«, s majhnim prostorom na vrhu, kjer so bila nekod posvečevanja atenskega krovnega sodišča. Nanj smo zlezli večkrat, zlasti ob sonnem zahodu in zvečer, po ozkih in v skalo vsekanjih stopnicah ter ob prijetnem vetru, ki pihlja z morja, uživali lep razgled na Atene in okolico. Po ogledu Odeona smo se povzpeli na grič Muzeion v razvalinam Filoposovega spomenika. To so še močni ostanki z lepimi reliefi. Bila je to grobnica člana grške kraljeve rodbine, meščana in dobrotnika Aten in hkratni rimskega dostojanstvenika Gaja Julija Antioha Filopaposa (iz l. 120 n. š.). Odtod je krasen razgled na Akropolis, mesto in morje. Lepo se vidi gora Pentelikon, kjer so že v starem veku kopali bleščeče bel marmor. Bele lise, ki se vidijo na pobočju Pentelikona, so današnji kamnolom. S tega sriča Muzeiona je beneški poveljnik Moreoski obstrajeval Akropolis; 26. septembra 1687

je priletela krogla v Partenon, kjer je bilo turško skladišče smetnika. Takrat se je podrlo svetiščno zidovje, uničeno je bilo tri četrtnine znamenitega križca z reliefi, ki so prikazovali obhod na pantejski praznik; zrušilo se je 28 stebrov. Pod gričem Muzeionem je v skalovitu taktu imenovana Sokratova ječa. Arheološko je doznano, da ni bilo tu nobene ječe, zato tudi ni nobenega napisu. Baje so Turki tu pobirali vzporedno od tučev. Na sosednji vzpetini Pniksu smo se ustavili ob ostankih proslora stare atenske narodne skupščine (eklezije). Tu je temel Demostene svoje državne govore. Zahodno od Pnika je Nimeleon, na katerem je atenska zvezdarica (asteroskopion), na vzpetini v bližini pa meteorološka postaja. K zvezdarici smo prišli že zvečer. Pravkar je imel neki profesor poljudno predavanje in zbranih je bilo mnogo poslušalcev. Po predavanju so gledali ljudje luno skozi daljnogled. Nas Jusosovane so lubezno pustili k okularju. Polni najlepših vtisov smo se odpravili v hotel k večerji in tudi že precej utrujeni.

nezu, v soboto pa smo si natančno ogledali antični predel angora-trg, središče državnega in meščanskega življenja v Atenah, kjer so ostanki lop, svetilšč, zbornic, spomenikov i. dr. Tu se je torej pogovarjal Sokrat z mladeniči in spraveval mimoidoče, tu je bila tista znamenita tolos, lopa, kjer so se na državne stroške hranili priti. Tuji odporniki in zaslužni javljani, tu so shranjevali vzornice mer in uteži, tu je zboroval državni svet (bule), tu je bil državni arhiv itd. Na tem prostoru zidajo Amerikanci Atalovo lopp, stoa, točno po starih načrtih in na prvotnih temeljih. Na to svoje delo so baje zelo ponosni. Od daleč se blešče sijajni stebri le elegantne zgradbe. Na dveh mestih ob tem trgu je na najvišjem prostoru postavljena na podstavku kovinasta skatla v obliki knjige. To je točen načrt in opis vsega prostora, da se lahko orientiraj v mešanici stebrov, kamnov, tloriscov, temeljev, kipov, spomenikov. Zahodno od te agora stoji najbolj ohranjen antično svetišče v Grčiji Hefesteion, splošno znano pod imenom Tezeion v dorskem slogu, dolgo časa cerkev svetega Jurija. Turki so

jo hoteli podreti, toda s sultanovim fermanom l. 1660 je bila zaščitena. Kakor pri mnogih svetiščih, spomenikih in drugih zgradbah je tudi tu ves historični zabavežen na kartonu, pritrjenem na zidu. V bližini tega lepega svetišča je tudi avtobusna in železniška postaja Tezeion. Blizu grške agora so ostanki rimske agora ter Hadrijanova biblioteka. Zraven je znameniti Stolp vetrov, osmerostranska zgradba, v premeru 8 metrov in visoka 12 metrov. Na vsaki strani je zgoraj kot osu-ba reliefno upodobljen veter, ki piha od tiste strani, tako Boreas, Zefirus in ostali. To je bila Andronikova ura z vodnim mehanizmom in tudi sončna ura. V srednjem veku so jo imenovali Sokratovo šolo ali grob. Ne daleč od tod je postaja podzemski železnice in manjši etnografski muzej Monastiraki, ki smo ša tudi obiskali. Na prostoru starega mestnega okraja Kerameika smo si ogledali tudi antično pokopališče, na katerem je zlasti znamenit nagrobnik z bikom.

Od Stolpa vetrov na sever vodil trgovska ulica Eota (boga vetrov). V Atenah se imenujejo zlasti v starejšem delu mesta in v centru ulice in česte po grških bogovih, državnih, vojskovodjih, filozofih, pisateljih, pesnikih, zdravnikih, kiparjih, zgodovinarjih, drugih znanstvenikih itd, v perifernih delih pa so imena pretežno iz novejših dobe; ne manjka imen skladateljev, arheologov, rodov. V bližini Tezeiona in seveda raznih zaslužnih grških mož. Vsa dolga zgodovina Aten od antičnih časov dalje se zrcali v teh imenih.

V Atenah smo videli več lepih spomenikov slavnihi ljudi z zanimivimi napisli, n. pr. Helada hoče živeti in živela bo. Na konjeniškem spomeniku Teodorja Kolokotronisa, poveljnika grških upornikov čet proti Turkom, piše: Jahaj skozi veke, plemeniti poveljnik, ki uči ljudstva, kako postanejo iz sužnjev svobodni!

V nedeljo zjutraj sem že krožil po mestu. Bil sem zopet s Akropolis, kamor je ta dan dopoldne prost vstop. Lajž sem po Dionizovem gledališču in sedel v udobnem sedežu Dionizovega svetličca ter sanjari o zgodovini tega gledališča, od koder izhaja evropska dramska umetnost. Iz sanjarjenja me je zbudilo bučanje letala, ki je

narodne skupščine je Trg ustave, Platia sintagmatos, ki je poleg Trga sloge, Platia omonias, največji trg ter središče Aten.

V Pireju Nekega dne sem se odpravil s tovarišem slikarjem takoj po obedu k morju. Avtobus nas je potegnili s postajališča pri Akademiji, ki se drži Univerze in Narodne biblioteka, do pristanišča Falerna, kjer se vrste ob obali kopaljšča, večinoma v obliki ladje s komandnim mostom, dimnikom, jambori in kavnarno na palubi; jaz sem se ko, pal izven kopaljšča, saj je bilo tam mnogo kopalcev. Z avtobusom sva se odpeljala v Pirej. Spotoma sem se pogovarjal z dijakinjo l. razreda gimnazije. Vprašala me je ali je Jugoslavija lepa, njen mlajši brat pa, ali je bil na mnogo kipov in spomenikov. Njunjg mati, profesorica tujih jezikov, nama je pokazala iz avtobusa spomenik armatologa Karaškakisa, grškega heroja iz bojev proti Turkom. Armatologji so bili za turške okupacije grški partizani. Čital sem, da se sedanja šolska ladja vojne monarhije tako imenuje. (Se nadaljuje)

NOVE KNJIGE

Dr. Leon Zlebnik: Izbrani teksti pedagoških klasičkov.
 Leona Zlebnika Izbrani teksti so zelo zapoznelo slovensko pedagoško gradivo in prvo do polnoma njegovi Občji zgodovini pedagogike. Avtor pravi v uvodu, da so v ta izbor zajeti le najpomembnejši in najbolj znani pedagoški klasičniki. Zato je izbor zajel le šest pedagogov z njihovimi najbolj značilnimi teksti.

Kdor vsaj nekoliko bolje pozna mladinsko vokalno literaturo, bo že iz navedenega pregleda objavljenih skladb lahko pravilno sklepal, da Slavček ni kaka povprečna mladinska ali šolska pesmarica, temveč izbor najboljšega, kar so nam doslej dali naši najboljši skladatelji. Celotno prav nasprotno, pesmi bodo lahko uporabljali le dobri zborovodje dobrih zborov, ki obvladajo četvero in večglasen stačnik. To pa je obenem tudi prednost pesmarice, ki pomeni obenem nekakšen almanah mladinske vokalne glasbe.

Četrtno knjige, zaelma Jan Amos Komensky s poglavji iz »Obbe pedagogike« in »Didaktike«. Jeana Jacquesa Rousseauja nam predstavljajo večji odlomki iz njegove velike pedagoške izpovedi »Emile«. Johann Heinrich Pestalozzi je zastopan s »Pisnom prilatelju iz Stanzaa« (o procesu moralne vzgoje), z odlomkom iz dela »Kako uči Gertruda svoje otroke« in z »Govorom pred Društvom švicarskih prijateljev vzgoje«. V odlomkih pedagoških idej Adolfa Diesterwegba spoznamo dva njegova pomembna sestavka: »O najvišjem vzgojnem načelu« in »Odvijnost otn. šole in osnovnošolskih učiteljev«. Konstantin Dimitrijevič Ušinski nastopa v izboru z odlomki znamenite jezikoslovne razprave »O začetnem pouku rusšine«. Antona Semjonoviča Makarenka pa v zadnji četrtini knjige predstavlja pet njegovih člankov: »Pedagoška logika«, »Vzgojni smotri«, »Nekaj iz knjigovodstva pedagogike«, »Pedagogi zmalujejo s rameni« in »Volja, pogum, usmerjenost k smrti«.

Knjige, ki so namenjene učiteljem, so namenjene učiteljem. Konstantin Dimitrijevič Ušinski nastopa v izboru z odlomki znamenite jezikoslovne razprave »O začetnem pouku rusšine«. Antona Semjonoviča Makarenka pa v zadnji četrtini knjige predstavlja pet njegovih člankov: »Pedagoška logika«, »Vzgojni smotri«, »Nekaj iz knjigovodstva pedagogike«, »Pedagogi zmalujejo s rameni« in »Volja, pogum, usmerjenost k smrti«.

Ce omenimo, da zajemajo Izbrani teksti najboljše, kar nam je dala pedagogika v zgodovinskem razvoju, je lahko tako delo res samo osnova, samo začetek resne študijske snovi za vsakega šolnika, če hoče vsaj približno spoznati pedagoške ideje, ki so vodile napredna vzgojna stremjenja. Avtor je pri tem izboru opravil s svojimi uvodi k vsem v knjigi zastopanim klasičkom veliko delo, ker je očrtal karakterne črte avtorjev, njihovih del in idej. Tako nam lahko knjiga služi tudi kot širše pedagoško študijsko gradivo in kot pomočnik za naše praktično znanje. Izbrani teksti pa tudi naravnost zahtevajo, da založnica nadaljuje z izdajami tekstov tudi drugih, naših in tujih, pedagoških avtorjev, kakor je to že v navadi za druge znanstvene in kulturne delavce in za njihova dela, ki so čisto manj pomembna. Šole, ki so verjetno med največjimi odjemalci naših knjig, organizacije prosvetnih delavcev in naši pedagogi bi morali biti v tem oziru mnogo bolj zahtevni.

Knjige, ki so namenjene učiteljem, so namenjene učiteljem. Konstantin Dimitrijevič Ušinski nastopa v izboru z odlomki znamenite jezikoslovne razprave »O začetnem pouku rusšine«. Antona Semjonoviča Makarenka pa v zadnji četrtini knjige predstavlja pet njegovih člankov: »Pedagoška logika«, »Vzgojni smotri«, »Nekaj iz knjigovodstva pedagogike«, »Pedagogi zmalujejo s rameni« in »Volja, pogum, usmerjenost k smrti«.

SLAVČEK, pesmarica mladinskih zborov.
 Svet Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije je napravil naši mladinski glasbi z izdajo mladinske pesmarice veliko uslugo. Slavček je namreč zakladnica naših najlepših biserov mladinske vokalne glasbe v letih pred drugo svetovno vojno. Pesmarica, ki jo je uredil August Suligoj s sodelovanjem Rafaela Ajlica, obsega 38 strani teksta in 36 strani notnega materiala.
 Notni del pesmarice obsega 20 pesmi, s katerimi se je pred vojno Trboveljski slavček in delno po vojni Mladinski zbor Slovenske filharmonije proslavil doma in po svetu. Vse pesmi v pesmarici so bile tudi posvečene in namenjene tema zboroma. Najpovedane med njimi, še boljše povedane, nekatere naše najlepše mladinske pesmi sploh, so v Slavčku tudi prvi objavljene. To so vse tri Adamčeve: »Pesem rudarskih otrok«, »Pesem beračev« in »Ujeti vrabec«, nadalje Osterčev »Kvartet«, Danila Svare »Sirota Jerica« in Tomičev »Trbovelje« in »Zeleni Jurij«. Prvič so v tej obliki objavljene tudi Antona Lajovca »Za-berce« in »Medved z medom« in Kozinovo »Naše geslo«, ki so bile nenehne mladinskemu zboru Slovenske filharmonije. Razen naštetih vsebuje Slavček deset skladb, ki so bile nekoč že objavljene, pa jih danes ni več dobili. Predvsem moramo med temi omeniti vse tri vokalne bisere Marija Kogojca: »Mladinska«, »Trobenčica« in »Zvončica«, Bravninjev »Polček-čarodajec«, Prelovcov »Očka moj je delavec«, Lajovčev »Veseli kollednik« in pa Ivana Matetiča-Ronjgova znamenita »Čače moja«. Na koncu zbirke so še tri novejšje: Karla Pahorja »Dedek Mrz« in dve Simončičevi: »Črček na vrhu« in »Dopolnil dan je bolečino«.

SLAVČEK, pesmarica mladinskih zborov.
 Svet Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije je napravil naši mladinski glasbi z izdajo mladinske pesmarice veliko uslugo. Slavček je namreč zakladnica naših najlepših biserov mladinske vokalne glasbe v letih pred drugo svetovno vojno. Pesmarica, ki jo je uredil August Suligoj s sodelovanjem Rafaela Ajlica, obsega 38 strani teksta in 36 strani notnega materiala.
 Notni del pesmarice obsega 20 pesmi, s katerimi se je pred vojno Trboveljski slavček in delno po vojni Mladinski zbor Slovenske filharmonije proslavil doma in po svetu. Vse pesmi v pesmarici so bile tudi posvečene in namenjene tema zboroma. Najpovedane med njimi, še boljše povedane, nekatere naše najlepše mladinske pesmi sploh, so v Slavčku tudi prvi objavljene. To so vse tri Adamčeve: »Pesem rudarskih otrok«, »Pesem beračev« in »Ujeti vrabec«, nadalje Osterčev »Kvartet«, Danila Svare »Sirota Jerica« in Tomičev »Trbovelje« in »Zeleni Jurij«. Prvič so v tej obliki objavljene tudi Antona Lajovca »Za-berce« in »Medved z medom« in Kozinovo »Naše geslo«, ki so bile nenehne mladinskemu zboru Slovenske filharmonije. Razen naštetih vsebuje Slavček deset skladb, ki so bile nekoč že objavljene, pa jih danes ni več dobili. Predvsem moramo med temi omeniti vse tri vokalne bisere Marija Kogojca: »Mladinska«, »Trobenčica« in »Zvončica«, Bravninjev »Polček-čarodajec«, Prelovcov »Očka moj je delavec«, Lajovčev »Veseli kollednik« in pa Ivana Matetiča-Ronjgova znamenita »Čače moja«. Na koncu zbirke so še tri novejšje: Karla Pahorja »Dedek Mrz« in dve Simončičevi: »Črček na vrhu« in »Dopolnil dan je bolečino«.

na. Ima med dekstom 43 črno-belih pokrajinskih slik, 14 celostranskih slabše odtisnjenih bakrotiskov, 14 manjših in dva večja zemljevida. Zal pa so slike in fotografski posnetki zelo blede in neizrazito odtisnjeni in tudi niso ostevljeni. Kot učni pripomoček ima knjiga tudi za izbor dovolj gradiva. Zelo umešno je, da je v knjigi navedena tudi dobra geografska literatura, ki bo dijakom in učiteljem služila za spoznavanje naše domovine.

Botanika za nižje razrede srednjih šol sta po spremenjenem učnem načrtu sestavila Franc Kapus in dr. Viktor Petkoviček. V knjigi je mnogo vabljivih navodil za opazovanje narave, travnikov, njiv, gozdov, cvetja in sadov, kar je njena velika prednost pred drugimi učnimi knjigami. Za sistematično je poskrbljeno ob koncu knjige. Tam je za ljubitelje tudi naveden slovensko-latinski imenik v knjigi opisanih rastlin. Tudi to knjigo je založila Državna založba Slovenije. V knjigi je na 270 straneh 277 črno-belih slik in štiri celostranske tabele fotografskih posnetkov v barvah, ki pa niso vsi dovolj jasno in ostro, barvni pa ne vsi z dobrimi namreč čakamo na prvotno opremljeno in predvsem z vzornimi slikovnimi oddelki urejeno botaniko, ki naj spremlja sloveča iz šole tudi v njegovo domačo knjižnico, da jo po lahko uporabljal vse življenje.

POTOVANJA PROSVETNIH DELAVCEV

Komisija Združenja prosvetnih delavcev Jugoslavije za zveze s tujnino pripravila v času šolskih počitnic sledeča potovanja za svoje člane:

POTOVANJE NA ČESKO

V sporazumu s sindikatom prosvetnih delavcev iz Brna bo skupina prosvetnih delavcev Jugoslavije, in sicer:
 I. skupina: 13. julija;
 II. skupina: 27. julija;
 III. skupina: 10. avgusta.
 Skupine bodo v Parizu po 14 dni. Cena za to potovanje je 38.000 dinarjev. V to ceno je vračunano: hrana in stanovanje v Parizu, vozna karta od Sežane do Pariza in nazaj, viziranje potnega lista v tujih postaništvih, železi, »džeparce« v vrednosti 6000 dinarjev.

Udeleženci potovanja plačajo sami stroške za nabavo potnega lista in vožno karto od kraja bivanja do meje in nazaj.

POTOVANJE V ZAHODNO NEMČIJO

V sporazumu z Zvezo za mednarodno kulturno sodelovanje v Reutlingen (Zahodna Nemčija) bo skupina jugoslovanskih prosvetnih delavcev obiskala Zahodno Nemčijo.
 V času 11-dnevnega bivanja bo skupina obiskala: München, Frankfurt na Maini, Heidelberg, Stuttgart, Reutlingen. Naredili bodo tudi nekoliko izletov.
 Skupina bo odpotovala 4. avgusta 1957 s Tauern-expressom, vrnila pa se bo 16. avgusta z Jugoslavija-expressom.
 Cena za potovanje znaša 30.000 dinarjev na osebo. V ceno je vračunano: vozna karta od meje (Jesenice) do Zahodne Nemčije (z vsemi navedenimi mesti) in nazaj do Jesenice na Gorenjskem, hrana in stanovanje v tujih predstavništvih in »džeparce« v vrednosti 5000 din.

Udeleženci plačajo sami stroške za nabavo potnega lista in vožno karto od kraja svojega bivanja do meje in nazaj.

Prijave za navedena potovanja naših članov morajo vsebovati: ime in priimek, točen naslov stanovanja, kraj in leto rojstva, naziv in zavod, kjer poučuje, predmet, ki ga poučuje (pri profesorjih in predmetnih učiteljih). Mimo tega mora imeti prijavitelj tudi mnenje društva, v katerem je prijavljen član.

PRIJAVE BO REPUBLIŠKI ODBOR SPREJEMAL DO DNE 15. JUNIJA 1957.
 Prijav, ki jih bomo dobili po tem datumu, in prijav brez društvenega mnenja NE BOMO UPOŠTEVALI!

Republiški odbor

POTOVANJE PROSVETNIH DELAVCEV V PARIZ

Ponovno objavljamo razpis o potovanju prosvetnih delavcev v PARIZ, ki ga organizira Komisija združenja prosvetnih delavcev Jugoslavije za zveze s tujnino in sodelovanju s Francosko prosvetno ligo. Na tem potovanju se bodo naši člani seznanili s prosvetnimi in kulturno-umetniškimi ustanovami in zgodovinskimi spomeniki Pariza.

Udeleženci potovanja si bodo ogledali: Louvre, Versailles ter druge muzeje in galerije. Stanovanje bo v liceju Michele, prehrana v liceju Saint Louis.

V Pariz bodo odpotovale tri skupine prosvetnih delavcev iz Jugoslavije, in sicer:

I. skupina: 13. julija;
 II. skupina: 27. julija;
 III. skupina: 10. avgusta.

Skupine bodo v Parizu po 14 dni. Cena za to potovanje je 38.000 dinarjev. V to ceno je vračunano: hrana in stanovanje v Parizu, vozna karta od Sežane do Pariza in nazaj, viziranje potnega lista v tujih predstavništvih, stroški za vodiča, rezervacija mest v vlaku, vstopnice,

Predsedniki pri letošnjih maturah

Svet za šolstvo LRS je za junjski termin matur in diplomskih izpitov imenoval predsednike izpisnih oddelkov:
 Predsedniki izpisnih oddelkov na gimnazijah:
 LEGISA LINO, strokovni sodelavec pri SAZU, za gimnazijo v Ajdovščini;
 GOGALA dr. STANKO, univerzitetni profesor, za gimnazijo v Brežicah;
 MIKUŽ dr. METOD, univerzitetni profesor, za I. gimnazijo v Celju;
 GSPAN ALOJZ, znanstveni sodelavec pri Narodni in univerzitetni knjižnici, za II. gimnazijo v Celju;
 KRČIČ IVAN, inšpektor Sveta za šolstvo LRS, za gimnazijo v Cramolju;
 RUPEL dr. MIRKO, upravnik Narodne in univerzitetne knjižnice, za gimnazijo v Idriji;
 GOGALA dr. ERNEST, univerzitetni profesor, za gimnazijo Jesenice;
 KOTNIK dr. JANKO, univerzitetni predavatelj, za gimnazijo v Kamniku;
 LESKOVEK JANKO, profesor v pokouju, za gimnazijo v Kočevju;
 GORICAR dr. JOZE, univerzitetni profesor, za gimnazijo v Koprni;
 HAINZ JOZE, direktor VPS v Ljubljani, za gimnazijo v Kranju;
 ZIHERL BORIS, univerzitetni profesor, za klasično gimnazijo v Ljubljani;
 MODIČ LEV, direktor založniškega podjetja »Ljudska pravica«, za III. gimnazijo v Ljubljani;
 PETERNEL RADO, svetnik pri Izvsnem svetu LRS, za VI. gimnazijo v Ljubljani;
 AHLIN FRANC, profesor VPS, za VII. gimnazijo v Ljubljani;
 KOS MILENA, profesor VPS, za VIII. gimnazijo v Ljubljani;
 PERŠIČ ZORKA, direktor založniškega podjetja »Mladinska knjiga«, za IX. gimnazijo v Ljubljani;
 PETAUER LEOPOLD, profesor VPS, za X. gimnazijo v Ljubljani;
 JURANČIČ JANKO, profesor VPS, za XII. gimnazijo v Ljubljani;
 SAVNIK dr. ROMAN, upravnik Zavoda za raziskovanje Krasa, za klasično gimnazijo v Mariboru;
 STUPAN BOGO, načelnik inšpektorata Sveta za šolstvo LRS, za I. gimnazijo v Mariboru;
 LIŠKA JANKO, profesor klasične gimnazije v Ljubljani, za II. gimnazijo v Mariboru;

izleti in »džeparce« 6000 frankov.

Udeleženci sami plačajo stroške za nabavo potnega lista in vožno karto od kraja svojega bivanja do Sežane in nazaj.
 Prijave za potovanja morajo vsebovati: ime in priimek, stanovanje, kraj in leto rojstva, naziv in šola, kjer prijavljene učil, predmet, ki ga poučuje (pri profesorjih in predmetnih učiteljih). Prijava mora imeti tudi mnenje društva, kjer je prijavitelj članjen.

Prijava pošljite na naslov Republiškega odbora Združenja učiteljev in profesorjev Slovenije, Ljubljana — Miklošičeva 22 — DO 20. JUNIJA.

Republiški odbor

ZABKAR JOZE, inšpektor Sveta za šolstvo LRS, za gimnazijo v Murski Soboti;
 TOMŠIČ dr. FRANC, univerzitetni profesor, za gimnazijo v Novi Gorici;
 SELISKAR TONE, pisatelj, za gimnazijo v Novem mestu;
 ZEI dr. MIROSLAV, univerzitetni profesor, za gimnazijo v Postojni;
 PREZELJ JOZE, inšpektor Sveta za šolstvo LRS, za gimnazijo v Ptujju;
 VADNAL dr. ALOJZ, univerzitetni profesor, za gimnazijo v Ravnah;
 SKANDALI ZVONKO, inšpektor Sveta za šolstvo LRS, za gimnazijo v Šteti;
 GRAD dr. ANTON, univerzitetni profesor, za gimnazijo v Škoflji Loki;
 TEPLJ BOGO, upravnik Pokrajinskega muzeja v Mariboru, za gimnazijo v Trbovljah;
 Predsedniki izpisnih odborov na učiteljskih:
 SCHMIDT dr. VLADO, univerzitetni profesor, za učiteljske Celje;

Prejeli smo v oceno
 Jakob Mikar: Strokovno računstvo. Za vajenske in industrijske kovinarske šole. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1956. — 206 str. vez. — Odobril svet za prosveto in kulturo LRS z odl. št. I. 721—55 20. 10. 1955.
 Adolf Dolak: MIZARSKA TEHNOLOGIJA. 3. spop. nat. Ljubljana, Drž. založba Slovenije 1957 292 + (III) str. vez.
 Rudolf Rakuša: SLOVENSKA STENOGRAFIJA. I. del. Poslovno pismo. Osnovni in nadaljevalni tečaj. 3. pred. izd. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1957. 86 + (II) str. br.— Potrdil svet za šolstvo LRS 5. 2. 1957 št. I-281/37.
 Rudolf Rakuša: SLOVENSKA STENOGRAFIJA. 2. del. Govorno pismo — 3. pred. izd. Ljubljana, Državna založba Slovenije 1957. 86 + (II) str. br.— Potrdil svet za šolstvo LRS 5. 2. 1957 št. I-281/37.

Umrla je Marija Hvatov
 Na predvečer največjega praznika delovnega ljudstva — 1. maja — je v Sevnici umrla Marija HVATOV, predmetna učiteljica slovenskega jezika na nižji gimnaziji v Sevnici in upravnica otroškega vrta »Vide Tomšič«.

Skoraj dve leti je vztrajno kljubovala in se borila s kruto boleznijo, ki jo je to pomlad za stalno priklenila na bolniško posteljo. Kloniti je morala nezaprski zahtevi narave in se sredi evetno pomladi posloviti od svojih dragih, od mladine, ki ji je darovala vse svoje moči, od šolanovskih tovarišev in od prijateljev. Trdno je upala, da ji bo toplota pomladi villa novih moči in ji vrnila ljubo zdravje, kajti bila je še polna upov in načrtov za bodoče delo. Tako je ljubila vsako delo, zlasti delo v šoli z mladino, da je v tej predanosti precejvala svoje telesne moči in uporno hotela delati — hotela živeti.

Ali je to prav?
 Pred nekaj dnevi sva s tovarišem peljala 30 učencev naše šole na izlet. Nihče ne bi mogel popisati veselja skupine otrok iz prekmurske vasi, ki so jim nepremožni starši žrtvovali lepo vsoto denarja za vožnjo. Zato sva s tovarišem napravila dober načrt potovanja, da bi otroci videli čim več ter se zadovoljni vrnil domov. Saj mnogi izmed njih vse svoje življenje ne bodo imeli več priložnosti, videti prelepe slovenske dežele tudi preko Mure. Obiskali smo Postojnsko jamo. Od tod pa smo jo mahnilli še k Blejskemu jezeru in k soteski Vintgar. Nazaj grede je seveda prišla na vrsto Ljubljana, ki si jo sleherni otrok na naši šoli želi videti. S tovarišem sva se dogovorila, da bova otrokom pokazala prenočišče v Ljubljani. In res! Vse je šlo po načrtu. Ko sva se vrnila z utrujenimi otroki iz Postojne v Ljubljano, sva bila prepričana, da bo majhna skupina otrok že dobila kak skromen kotichek za spanje. Tako bi lahko jutraj nadaljevali pot. Moj tovariš, ki je v Ljubljani študiral in pozna vsak internat v mestu, je šel iskat dobrih tovarišev, ki bi imeli razumevanje za naše otroke. Dolgo sem čakal; tri ure sem sam vodil otroke po mestu ter jih tolažil, da bo tovariš prav gotovo našel prostor, kjer se bodo lahko naspali. — Toda naš tovariš se je razočaran vrnil. Za otroke po vsem mestu ni prenočišča. Spomnila sva se na Cankarjev dom. Mi-

gogreda sva se zglasila pri vratarju ter poprosila za majhen kotichek za skromne otroke. Objubil nama je, toda ob naslednjih pogojih. Po točnih računih bi morali za prenočišče plačati 2650 din., za tako pa še 320 din. Globoko sva vzdihnila s tovarišem. Prošila sva, naj vendar popustijo in naj mileje centjo prenočišče glede na težko socialno stanje otrok. Poiskala sva tov. upravnika. Tudi on je energično vztrajal pri cenil. Nič se ni dalo urediti. Ker je bil že mrak in pred vrati močno utrujeni otroci, sva marala privoliti. Plačala sva 2970 din.

»Nič ne pomaga, veste, naš upravnik pravi, naj ostanemo tisti izletniki raje doma, ki nimajo denarja,« je rekel vratar. S tovarišem sva se razočarano spogledala. S težkim srcem sva to povedala otrokom. Druge pomoči ni bilo, kakor da sva sama žrtvovala denar, kolikor ga niso mogli dati siromašnejši otroci.
 Točno sem opisal naš obisk v Ljubljani. Zdej pa naj razsodijo vsi prosvetni delavci! Ali naše glavno mesto ne bi moglo lepše sprejeti otrok iz Prekmurja? Mislimo, da bi le morali imeti več sočutja do šolarjev, zlasti pa prosvetni delavci, ki so tudi v internatih.
 Tudi Cankarjev dom ne bi izgubil mnogo, če bi po primerni ceni vsaj včasih žrtvoval kotichek za šolsko mladino. Le tako bi napravili na otroke human, če že ne tovariški vtis.

Ludvik Brumec

TEHNOMETAL

TRGOVINA S TEHNIČNO ŽELEZNINO IN KOVINSKIM BLAGOM

LJUBLJANA
 TITOVA CESTA 24
 Telefon: 20-145, 21-356, 23-453
 Poštni predal: 159
 Telegram: TEHNOMETAL

Solskim vodstvom priporočamo nabavo orodja za šolske delavnice, vsega gradbenega in instalacijskega materiala za novogradnje ali za vzdrževanje. Se posebej opozarjamo na posebni oddelke orodja in strojev za obdelovanje lesa.

Naročite bogato ilustrirani zgodovinski roman

»GRICARJIA«

ILKE VAŠTETOVE PRI SVETU SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV OKRAJ NOVO MESTO, tel. št. 87, p. p. 58.

Pohitite z naročili

Posamezniki dobijo knjigo tudi na obroke.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

opozarja na naslednje knjige:

Kapus - Petkovšek, **BOTANIKA** za nižje razrede srednjih šol, kartonirana 220 dinarjev

Rousseau Pierre, **ZGODOVINA ZNANOSTI**, Platno 680 dinarjev, polusnje 900 dinarjev

Charles Darwin, **O NASTANKU VRST**, Platno 420 dinarjev, polusnje 520 dinarjev

Finndlay Alexander, **KEMIJA V SLUŽBI ČLOVEKA**, Platno 535 dinarjev, polusnje 825 dinarjev

Paul Laberene, **NASTANEK SVETOV**, Polplatno 150 dinarjev

Franjo Janežič, **VARSTVO RASTLIN PRED BOLEZNIMI IN SADMIMI ŠKODLJIVCI**, broširano 390 dinarjev

Nerina Albin, **INDUSTRIJSKE RASTLINE**, broširano 30 dinarjev

upraviteljem Jožetom Puhrom. V Kamnici je živel med nami, prijazna in ljubezniva, vedno pripravljena pomagati vse do svoje smrti.

Bila je učiteljica in vzgojiteljica v pravem pomenu besede. Koliko otrok je naučila branja in pisanja, v koliko glavice je ubijala prve račune! Bila je odlična elementarka, saj je v prvem razredu poučevala 20 let. Pri delu je je vodila ljubezen, zato svoje poti ni mogla zgrešiti. Kdor pa ljubezen seje, jo tudi žanje. Uživala je splošni ugled in spoštovanje.

Ko smo se Kamničani poslednjih poslovlj od nje, ko smo je spremljali na zadnji poti — stanovski tovariši, bivši učenci, znanci in prijatelji — nam je bilo hudo, da odhaja od nas. Toda v našem spominu bo živela naprej. V sreih smo ji postavili trajen spomenik.